

Žalm Jonášův / Jonáš 2 /

Bratři a sestry,

za Jonášem se zavřela voda a zdá se, že je s ním konec. Jenže už posledně jsme si řekli, že Bůh to s ním neskončil a příběh pokračuje. On totiž má jeho život ve svých rukou. Nejprve uvrhl na moře bouři, nyní zase nastrojil rybu. Hospodin Bůh je strůjce událostí. Svět ani Jonášův život se nemusí utopit v chaosu...

Jonáš se dostane až na dno. Dokonce se snad cítí být ještě hlouběji, když ve své modlitbě, která připomíná žalm, volá, že sestoupil až ke kořenům horstev a závory země se za ním zavřely, že se nachází v samotném srdci moře ...

Když čteme žalmy, velmi často tam zní různé tóny i v rámci jednoho jediného. Často žalmista tone v zoufalství, ale najednou dochází k obratu a zpívá o naději v Hospodinu... Podobně Jonáš.

Čekáme až do této chvíle na Jonášův obrat. Ten nastává právě nyní, v okamžiku, kdy Jonáš v břiše otvírá ústa a modlí se... To, co nedokázal na palubě, to se stane v útrokách kytovce... Je to totální obrat o 180 stupňů ? Co to vlastně je, jak to vypadá, když se člověk změní a přikloní se k Bohu? Nejspíše máme každý různé představy o tom, jak by takový příklon k Bohu měl vypadat. A nejlépe to víme ve chvíli, kdy to chceme předepisovat druhým. Musíš, člověče zaprvé, zadruhé a zatřetí... Řekli jsme už, jak je Jonáš problematická postava, ale pokud se člověk začne modlit, tak se v něm cosi opravdu zlomí...

První část jeho modlitby ale vyjadřuje totální Jonášovo vnímání svého konce. Zaznívá tam jeho bolestíinství, snad až výčitka: „Vhodil jsi mne do hlubin, do srdce moře, obklíčil mne proud. Všechny tvé příboje a vlnobítí se přese mne převalily, jsem zapuzen, nechceš mne už vidět...“

Ale vždyť to není pravda. Hospodin Jonáše nikam neuvrhl a nikam jej nevhodil. To on sám se tak rozhodl a udělali to nakonec po velkém váhání lodníci. Bylo to jeho rozhodnutí a Hospodina se na to neptal. Jonáš se cítí odvržen, zapuzen, odmítnut. Bůh je ale tím, kdo i v takové situaci mocně jedná. Ani v břiše velryby, pod mořskou hladinou nepřestává jednat s člověkem. Ani v nejtemnějších místech, které si člověk může představit, nepřestává jeho láska a milosrdenství.

Ale přichází další fáze Jonášova modlitebního zápasu – a sice onen předěl v modlitbě samotné. Přelom v jeho žalmu. Jonáš najednou změní tón od bolestíinství k vyznání: Nejprve zazní: „Tys však vyvedl můj život z jámy“ ... a pak zvolá: „Já ti s díkyvzdáním přinesu oběť; co jsem slíbil, splním... u Hospodina je spása ...“ Obrat v rámci obratu k Bohu. Jonáš najednou podivuhodně překoná svou představu trestajícího Boha, který ho zatratil ... a vyznává Hospodina, který jej vyvádí z jámy, Hospodina ve kterém je spása, Hospodina, který se

slitovává i nad ním. Jak k tomu ve velrybím břiše došel? Chválí Hospodina za jeho záchranu a přitom se vnější okolnosti zatím nezměnily, pořád dlí v trávicím traktu ryby ...

I to známe ze starozákonních textů. Člověk zpívá o Boží záchraně už ve chvíli, kdy ji ještě nepociťuje. A důvěřuje tomu, že co Bůh slíbí, to už platí, i když tomu zatím nic nenasvědčuje. Další zlom v Jonášově životě. U Hospodina je spása. To je ústřední výpověď celé knihy. U Hospodina je spása, i když kolem je jenom temnota, smrad a bezvýchodnost...

U Hospodina je spása, i když se třeba zdá, že je vše ztraceno a hůře už být nemůže. U Hospodina je spása, i když na politiky sviští kulky, chrastí se zbraněmi a Rusko zoufale vyhrožuje jadernou apokalypsou, když se jeho válečná mašinerie zadržává a hroučí. U Hospodina je spasení, i když kolem nás je napětí, zkáza a potopa v různých podobách. U Hospodina je spása, i když se člověk cítí na dně a v jámě a u kořenů horstev ...

Když Bůh nad námi bdí, pak se i temnota může nakonec stát světlem. Není světlem jen pro Boha samotného, ale ve tmách světlo může zahlédnout i člověk. Tak se ještě vracím zpět k tomu 139. žalmu, který jsme četli před dvěma týdny. Žalmista vyznává, že i kdyby si ustlal v samém podsvětí, Hospodin tam bude s ním. Pro toho žalmistu je to dobrá zpráva, radostná úleva. Pro Jonáše bylo zjištění, že Bohu neuteče, naopak velkým břemenem. To, že je nám Bůh vždycky a všude blízko, může být pro člověka radostí, ale i nepříjemným zjištěním. Boží blízkost je možno vnímat jako naději a jistotu, ale taky jako zátěž. Bůh mne při všem a všude vidí, pozoruje a hlavně soudí...

Ale i navzdory takovému pojetí Boha jako přísného soudce se Jonáš zvláště a pozoruhodně propracuje a promodlí k díkůvzdání, k touze znovu vidět Boží chrám, k touze mu znovu přinést oběť jako Bohu, který se slitovává a má ho rád...

Tři dny a tři noci byl Jonáš v břiše velryby. Jsme jako křesťané zvyklí ten jeho pobyt v temnotě rybích vnitřností přirovnávat k Ježíšově pobytu v hrobě, než třetího dne vstal z mrtvých. On sice nebyl v hrobě tři dny a tři noci, takže to úplně nesedí, ale důraz není položen na to. Důraz je na Božím vysvobození z moci temnoty a smrti. Jonáš musí úzkostí smrti projít, aby poznal Boží lásku a milost. Svým třídenním pobyt v rybě k Ježíši Kristu ukazuje. Ukazuje k tomu, který svou smrtí, pobyt v hrobě a vzkříšením zjevil milost Božímu stvoření...

Příběh pokračuje. Bůh Jonášovi jeho úkol neodpustil. V rybích útrobách ho přivedl zpátky k sobě. A rozkázal rybě, a vyvrhla Jonáše na pevninu. A Jonáš, ubohý a nechutný rybí zvratek, znovu vidí slunce.... Amen.

Modlitba: *Pane Bože, vyznáváme, že se často cítíme být v temnotě, že se cítíme být sami uprostřed zmaru a v nebezpečí smrti. Někdy nás sevrou okolnosti, na které nemáme žádný vliv, jindy si za to můžeme my sami jako Jonáš. Prosíme, provázej nás a dej nám spatřit ve všech temnotách to svoje světlo života. Amen.*